

Đakovačke novine „Istina” 1946. Prilog proučavanju povijesti đakovačkog novinstva

UDK 070.482(497.5 Đakovo)

Pregledni članak

Tihonija Zovko

Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu

Novine su značajan izvor za proučavanje kulturnih, političkih i drugih zbivanja te svakodnevnog života. One su važan svjedok kulturne razine jednog grada ili kraja. U radu se donosi prikaz novina *Istina*, koje su izlazile 1946. godine u Đakovu. Novine su imale za svrhu katoličku obnovu i pouku svojih čitatelja, bile su tiskane u Biskupijskoj tiskari, izdavač je bio Biskupski ordinarijat, a urednik im je bio mons. Ivan Sečkar.

Ključne riječi: teologija, katolički tisak, đakovačke novine, tiskarstvo, Đakovo, Đakovačko-osječka nadbiskupija, „Istina”1946., Ivan Sečkar

Uvodne napomene

Kao prvo sredstvo društvenoga priopćavanja pojavljuje se tisak u različitim oblicima. Moderno doba donosi promjene u svim područjima ljudskoga djelovanja pa tako i u obavijesnim sredstvima. Dnevni listovi, društveni i vjerski dugo vremena su do pojave televizije, a u novije doba interneta, bili uobičajena obavijesna sredstva.¹

1 Usp. Giannino PIANA, Tisak, u: *Enciklopedijski teološki rječnik* [glavni urednik Aldo Starić], KS, Zagreb, 2009., 1198-1199.

Katolički tisak nastaje u 19. stoljeću kao odgovor na izazove s kojima se Crkva susrela pojavom liberalizma, razvojem građanskoga društva i njegovim posljedicama. Sam razvoj u manjoj mjeri omogućio je iskorištavanje tiska za naviještanje evanđelja i za pastoralni rad.²

Povijest đakovačkog novinstva počinje godinom 1853. i listom *Svećenik* kojega je „izdavao” Zbor duhovne mladeži u Đakovu.³ Prve tiskane novine *Glasnik biskupija Bosanske i Srijemske* tečaj sedmi, tiskan je u Biskupijskoj tiskari osnovanoj 1880. godine koja se nalazila u prostorijama zgrade sadašnjeg Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu.⁴ Uz ovu tiskaru u Đakovu su kasnijih godina osnovane još tri: Bruckova tiskara⁵, Kraljevićeva tiskara⁶ te Brandekerova tiskara⁷. U ove četiri tiskare uz mnoge knjige, brošure, plakate, letke, omote, račune, posjetnice tiskano je i 18 naslova novina.⁸

Biskupijska tiskara nacionalizirana je i prestaje s radom 28. travnja 1948. Sastavljen je inventar tiskare, a tiskara je oduzeta 28. kolovoza 1948. U toj tiskari tiskane su novine *Istina*. Prvi broj otisnut je 20. siječnja 1946. godine, a posljednji broj 17., 2. lipnja 1946. godine.

2 Usp. Mirko Juraj MATAUŠIĆ, „Uvjeti nastanka i počeci katoličkoga tiska”, u: *Diacovensia* 4(1998.)1(6), 7-18.

3 List nije bio tiskan, nego pisan rukom, a čitao se javno na sastancima Zbora. Usp. Josip KALMAR, „Djelatnost Zbora Duhovne mladeži đakovačke 1841.-1956.”, *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* 124/1996./2, 310-312.

4 Sadašnju zgrada Fakulteta prvotno je biskup Josip Juraj Strossmayer izgradio za školovanje bosanskih franjevca u Đakovu 1857. godine.; Usp. Tihonija FARKAŠ, „Biskupijska tiskara u Đakovu”, u: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* 129(2001)6, 439-441.

5 Osnivač Makso Bruck. Tiskara je djelovala od 1895.-1940. godine.

6 Osnivač Matija Kraljević. Tiskara je djelovala od 1909.-1946. godine.

7 Osnivač Ivan Brandeker. Tiskara je djelovala od 1937.- 1945. godine.

8 *Glasnik biskupije Bosanske i Srijemske* (1873.-); Naše doba (1902.); Hrvatske pučke novine (1907.-1913.); Đakovština (1911.-1913.), Đakovačke hrvatske pučke novine (1913.-1914.); Glas Slobode (1918.-1921.), Sloga (1919.-1920.); Đakovačke pučke novine (1920.-1923.); Narodni List (1922.-1928.); Karneval (1923.-1924.); Pisanica (1923.); Narodna obrana (1924.-1941.); Sokolski glas (1928.-1931.); Vatrogasni vjesnik (??); Ruske novine (1931.-?); Ridne slovo (1933.-?); Hrvatska Đakovština (1937.-1938.), Krešimir PAVIĆ, „Đakovačko novinstvo 1929.-1941.”, u: *Đakovački vezovi* (1984.), 29-31.; Usp. ISTI, *Povijest đakovačkih tiskara*, Đakovo, 1987. Ovom popisu treba pridodati i novine *Istina* (1946.); Usp. Tihonija ZOVKO, „Đakovačke tiskare i novine u razdoblju od 1853. do 1948. godine”, *Knjižničarstvo* 15-16/2011.-2012./1-2, 35-52.

1. Razlog izlaženja

Završetkom II. svjetskog rata većini katoličkih listova bilo je onemogućeno izlaženje. Upravo u tom trenutku Biskupski ordinarijat u Đakovu odlučuje tiskati novine. Dana 6. prosinca 1945. godine mons. Ivan Sečkar podnio je Okružnom javnom tužiocu u Slavonskom Brodu prijavu o izlaženju novina „Istina” sa sljedećim podacima: ime novina, naziv izdavača, gdje će se štampati, gdje će se novine izdavati te kakve će to novine biti.

„Ime novina: Istina; Izdavač novina je Biskupski ordinarijat u Đakovu, Strossmayerov trg 1., a odgovorni urednik Msgr Ivan Sečkar, kanonik, Đakovo, Preradovićeva ul. 15. Budući da je opseg lista vrlo malen/svega osam stranica malog formata/, uredništvo ne će imati drugih stalnih članova. Suradljivat će prigodice u listu različiti svećenici đakovačke biskupije s člancima s dopisima vjerskog karaktera; „Istinu” će štampati Biskupijska tiskara u Đakovu, Preradovićeva ul. 15.; „Istina” će se izdavati u Đakovu; „Istina” će biti nepolitički sedmični list, a imat će za svrhu katoličku duhovnu obnovu i pouku svojih čitatelja. U Đakovu, dne. 6. prosinca 1945. U potpisu Ivan Sečkar, v. r. Odgovorni urednik”.⁹

U dopisu kojim moli dozvolu za izdavanje i tiskanje novina, odgovorni urednik navodi da će imati za svrhu katoličku obnovu i pouku svojih čitatelja. Biskup Antun Akšamović 15. prosinca 1945. piše pismo svećenicima u kojem pojašnjava zašto se tjednik *Istina* izdaje i moli da svoje župljane upoznaju s tjednikom.

„Biskupski ordinarijat u Đakovu uvažavajući molbe i prijedloge brojnih Hrvata katolika na području naše biskupije, odlučio je izdavati tjednik „Istinu”. Taj list nije službeni vjesnik biskupije. Glasnik naše biskupije će i dalje objavljivati svećenstvu biskupije naredbe crkvene vlasti, a po potrebi i državne vlasti. „Istina” nije niti politički tjednik. Taj list je namijenjen vjernicima naše biskupije, kojih je broj uslijed kolonizacije u zadnje vrijeme znatno porastao. „Istine” će donášati članke vjersko-prosvjetnoga smjera. Obavješćivati će našu katoličku javnost o zbivanju u našoj biskupiji. ... „Istina” će biti katoličko glasilo u kome će katolici, svećenici i svjetovnjaci, pa i naša katolička omladina obojega spola iznašati svoje misli, pisati rasprave o svim pitanjima

9 Nadbiskupijski arhiv Đakovo, Fond Ordinarijat, spis 2089-1945.

koje zanimaju našu vjersku zajednicu... Katolička štampa mora opetovano zauzeti doličan položaj u kulturnom životu naših dragih vjernika... Dr. Antun Akšamović, biskup., ap. adm.,¹⁰

Zaglavlje 1. broja Istine

Novine *Istina* pokreću se zato „što ne želimo da se vječna Istina ponovno objavi na izuzetan i za nas tako strašan način, uz prasak eksplozija, tutanj topova, smrtne jecaje i tjeskobe nego želimo da u duhu Božjih planova prihvatimo Njegovu evanđeosku vijest, radosnu i milu, kako se svijetu obavila po Isusu Kristu.”¹¹

Novine će u duhu evanđeoske nauke „visoko dizati stijeg ljudskoga dostojanstva”, naglašavati duhovne vrijednosti kojima se ljudska duša hrani, produbljavati će evanđeosku nauku ljubavi prema blišnjemu i „upozoravati na ona područja ljudskog socijalnog rada, na kojima se ona treba u današnjem društvu očitovati.”¹² U konačnici novine će ulaziti u skrovitost ljudske savjesti pomažući iskreno nastojanja katolika oko „izgradnje vlastitog karaktera”.

„Istina će se strogo držati vjerskih istina i neće ulaziti u druge istine naravnog, individualnog i socijalnog reda prisutnog u području politike, gospodarstva i poljoprivrede.”¹³

10 Nadbiskupijski arhiv đakovo, Fond Ordinarijat, spis 2176-1945.

11 *Istina* 1/1946., 2.

12 „Zašto izlazimo”, *Istina* 1/1946., 2.

13 Isto, 2.

2. Urednik novina mons. Ivan Sečkar¹⁴

Ivan Sečkar

Ivan Sečkar rodio se u Rajevu Selu 9. kolovoza 1892. godine, od oca Petra i majke Janje r. Strepački. Pučku školu završio je u rodnom mjestu, a četvrti do osmi razred gimnazije pohađao je u Dječaćkom sjemeništu u Osijeku. Bogoslovne studije završava u Centralnom sjemeništu u Pešti, gdje je boravio od 1911. do 1915. godine. Za svećenika je zaređen 3. listopada 1915. godine. Poslije ređenja imenovan je župnim vikarom u Babinoj Gredi i Rumi. Godine 1917. nastavlja studij u Augustineumu u Beču, gdje iz crkvenoga prava i povijesti piše doktorsku disertaciju koju nije obranio zbog ratnih nemira u Beču i u domovini. Povratkom u biskupiju imenovan je župnim vikarom u Starim Jankovcima, a 1919. biva imenovan prebendarom stolne crkve u Đakovu. Ovu službu obavlja do 1930. godine. Papinskim kapelanom biva imenovan, 1928., a kanonikom Stolnoga kaptola 1930. godine. Predavao je povijest i patrologiju na Filozofsko-teološkom studiju u Đakovu od 1945.-1962. godine. Kao mladi kanonik bio je organizator i vođa katoličke orlovske organizacije

14 Usp. Marin SRAKIĆ „Odgjitelji u Bogoslovnom sjemeništu i profesori na Teologiji u Đakovu od 1806.-1996.”, u: *Diacovensia* 4(1996.)1, 176-254.; ISTI, „Stolni kaptol bosanski ili đakovački i srijemski u Đakovu”, u: *Diacovensia* 3(1995.)1, 243-209.; „Oproštajni govor nad odrom Msgr Ivana Sečkara” u: *Okružnice i obavijesti biskupskog ordinarijata u Djakovu* 1962., O-II-1962., 64-67.; Nadbiskupski ordinarijat Đakovo, Osobnik mr. Ivan Sečkar.

u Đakovu¹⁵, gdje je držao mnoga predavanja i često bio prisutan na sastancima. Deset godina uređivao je mjesni *politički list Hrvatske pučke stranke*. Bio je urednik *Narodne obrane* u Đakovu, surađivao u *Glasniku*, političkim listovima *Hrvatske pučke stranke*, *Hrvatskoj obrani* u Osijeku te *Hrvatskoj straži* u Zagrebu. Među studentima i svećenicima bio je rado viđen. Umro je u Đakovu 1. travnja 1962. godine. Pokopan je u grobnici Stolnog kaptola na đakovačkom groblju.

3. Tematske cjeline i zanimljive crtice

Novine su tiskane na papiru, veličine 31x22 cm, 12 str. Na vrhu nasl. str. br. 7 pronalazimo: Izlazi svake sedmice. Br. 17 otisnut je na svega 2 stranice, veličine 19x20 cm. Zbog nestašice papira naklada se od br. 15. smanjila za jednu trećinu. Prvom broju novina cijena je bila 1 dinar, od broja 2 cijena je 2 dinara. U svim brojevima na početnoj stranici otisnute su poticajne misli: Br. 1: Ja sam Put, Istina i Život (Riječi Kristove); Br. 2: Istina se nijedna umom čovječjim ne stvara, nego samo otkriva, a značaj je svake istine nepromjenjiv (J. J. Strossmayer); Br. 3: U povorci čovječanstva koje trpi, svećenici su u prvom redu (Manuel Galvez); Br. 4: Često u vas (zvijezde) gledajući, umu gledam u trag ući, onom umu, koj na vama, s toliko se rasja plama (Preradović, Zvijezde); Br. 5: Neka nitko ne vjeruje, da bi dobri mogli ostaviti Crkvu. Vihori otpuhu u pljevu islamu, a ne pšenicu (Sv. Ciprijan Mučenik); Br. 6: Svaki otac i svaka majka koji su odgojili jednoga svećenika više su Gospodinu učinili, nego da su mu sagradili jednu crkvu (Kard. Faulhaber); Br. 7: Spomeni se, čovječe da si prah i da ćeš se u prah obratiti (Pepelnica); Br. 8: Živi nam Sveti Oče, neka te Gospodin učini sretnim na zemlji i neka te ne preda volji Tvojih neprijatelja (Molitva za Papu); Br. 9: Jedna suza prolivena nad Mukom Kristovom više vrijedi, nego li hodočašće u sv. zemlju (Sv. Augustin); Br. 10. Kad bi me zapitali, u kojem bih razdoblju povijesti čovječanstva najvolio živjeti, odgovorio bih: sada! (Montalembert); Br.11. Sada nije vrijeme, da jadikujemo, nego da radimo i gradimo (Pio XII.); Br. 12. Križ je knjiga, iz koje bi kršćanin morao svaki dan čitati (Sv. Bonaventura); Br. 13. Veliko je zlo, ako ne činimo ništa dobro (Sv. Franjo Saleški); Br. 14. Sretan

15 Usp. Borislav BIJEIĆ, „Hrvatski orao Đakovo - osnivanje i rad tijekom 1921. i 1922. godine”, *Zbornik Muzeja Đakovštine* 12/2015., 121-147.

Uskrs!; Br. 15. Istina trpi, ali ne umire (Sv. Terezija Avilska); br.16. Ja sam, Put, Istina i Život (Riječi Kristove); Br. 17. Da dodješ do spoznaje Boga, nije potrebno umnažati dokaze, nego umanjiti strasti (Pascal), te misli crkvenih otaca i katoličkih autora. U svim brojevima i nastavcima objavljen je roman *Osamljena* autora Rene Bazina. Novine prate u svojim člancima tijekom liturgijske godine¹⁶, te donose različite vijesti iz katoličkog svijeta te domaće vijesti Crkve u Hrvata.

Prvi broj, budući da izlazi nakon božićnog slavlja, donosi Božićni govor sv. Oca Pape, te prikaz jednog lijepog doživljaja iz Đakovačkih Selaca o proslavi Božića.

Lijepi božićni doživljaj

Proveo sam ove godine Božić u Đakovačkim Selcima, pa sam ondje, prisujuć svojoj lijepoj pobožnosti, sastavio nekoliko pjesmica i pjesmuna, koje sam objavio u ovoj brošuri. Pokušaj ču to uskratko opisati.

Božić je. Pet sati poslije podne. Kao da je cijelo selo izumrlo, jer se ne čuje ni riječi ni pjesma niti svirka. Svi, što su mogli doći, došli su u crkvu, tako da je crkva duplom puna. Naravno mnogobrojni mami i umbovi zauzela svoja mjesta. Svi u svečanom božićnjem raspoloženju čekaju početak pobožnosti.

Najprije je svečanik u nekoliko riječi rastumačio, zašto smo se sakupili. Svi mi pjevamo po svojim kućama božićne pjesme, ali je također lijepo, da se cijelo selo sakupi i da na taj način zajednički dade odzvik svome srcu i dušama. Drugi je rekao, što ipak ima mnogo onih, koji trpe duševno ili tjelesno po stvaralnim nepočetim kućama i porodičnim grupama božićnim gradova i danas na Božić, pa im želimo pomoći barem tako, da se za njih molimo, a pjesma je divna, koja molitva. Upoznao je, da će prije svakog novog djeteta pobožnost reći nekoliko misli, tako da gaševno svirku zašću se baš te pjesme sad pjevaju.

Dalje je pobožnost tekla ovako:

1. Danas na Božić želimo izraziti svoju najveću radost, što se rodio Isus, Spasitelj cijeloga svijeta i svakoga od nas napram, pa zato pjevamo ove pjesme: *Redajte se, narod! Veselite se svi kršćani! Veselite ti svesjetljive, O Bježenje!*

2. Nakon što smo izrazili svoje veselje, dolazimo k Isusu, da ga pozdravimo kao svoga Boga, Spasitelja, Utjelota, Svećenika, Dobrog Pastira: *Kralju, Kralju i Njemu, pa zato pjevamo: Zdravo ti, mlađi Kralju.*

3. No, mi ču ne želimo tek pozdraviti, nego Mu želimo, očitito danas, dati cijeloga sebe: naš razum, volju i srce: *dali Mu svoje misli, oči, uši, ruke, noge, i dječa. Želimo Mu prikazati naše trijevnje i naše krivice. Želimo Mu preporučiti naše obitelji, naše teča, našu domovinu, cijeli svijet, sve ona, koji trpe tjelesno, duševno ili duhovno. Zato Mu pjevamo: Djetelice, nisi se rodio... (Istina mlađi, Bože moj). SRCE: Ti dajem...)*

4. Ali šta vrijedi naša molitva? Šta vrijedi naša priprema? Šta možemo mi sami? Individualno svoje glavoze glasu Ona, koja svojim uspavankama uspavljuje Ma-

log Isusa. Ona se moći svo krod Malog Isusa, jer On ne će očititi molbe, koje će Mu Ona — i mi s Njom — izročiti kroz molitva pjesmu. Zato pjevamo: *Škole, blage škole, djetelice milena, spora!* mi slatko...

5. Kod rođenja se Isusovog javlje i Anđeli. Pridružimo naše glavoze i našim anđelima, koji su u svojim anđeoskim stovima, u kojima oni slave Božićne Otkropljenja: *Svi su sig zemlji; Rodio se Boga i čovjek.*

6. Tu su i pastiri. Oni donose svoje darove od svoj stornatstva, ali radozna srca. Donosimo i mi naše darove: *čisto, svirno srec Pridružimo se pastirima i pjevajmo: O pastiri, čudo novo! O pastiri, čujte novi glas! Hajdmo brdo.*

7. Došla su i Tri Kralja iz dalekih strana noseći tri darova. Prati ih na putu i s njima se poklonimo poklanjajući Kristu svoju vjeru, istinu i ljubav, pa zato zapjevajmo: *Tri Kralja, kraljeva... Sada je svećenik otvorio tabernakul i dao blagoslov s Presvetim Otkropljenjem Sakramentom. To Malu Isus blagoslovio je on, koji su se sakupili u crkvi, i blagoslovio sve sine molitve, koje su pred Njega izročene u obliku ovih pjesama:*

Pripravljeno tako omiljeno stare narodne pjesme: *Svijetu se porodit Isus Božić sin svila se ova lijepa pobožnost, kod koje su svi prisutni pjevali iz svoga srca.*

Fao je već dubok mrak, Krov tamne ulice počeo se stinje zapaljenih fenjera. To se narod u radnom raspoloženju vraća kuće svoje. Im kućama, da tako sreća čuvate usne u svoje domove, u svoje polove i u ovaj svakičasti život.

Priloga

ČIJENA NASE DUŠE
Šta ti svet što dno za moja dula?
Dzaco? — Neznamiro cijeli mraz.
A Krieta? — Šta svoje kre, On je je već do mrdje kapi dno.
A Marja? — Znamo cijeli svoj smehetki svet.
A jet? — Wito. Je biva je dno za što oči.
(Iz knjige: R. Plus, Život a Bopna, s. 11.)

Nema na zemlji ploda bez anika, bez tjelesnih boli, duševnih tjeskoba, krtanja i patnja poznatih Bogu ili ljudima. (D. Guéranger).

Silom ču osvojit samoga sebe.
Ernest Prechari

Članak iz Istine 1/46.

16 Autor tekstova je Stjepan Bäuerlein, Nadbiskupski arhiv Đakovo, Osobni arhivski fond biskupa Stjepana Bäuerleina, Fascikl „Istina- suradnja”

U drugom broju u uvodu se govori o blagdanu Svijećnice i prikazanju Isusa u Hramu a nastavlja s tekstom Krist Otkupitelj čovječanstva – socijalni temelji Katoličke Crkve, tekstom Najpopularniji Papa, Oproštajnim pismom jednog mučenika (blaženi Teofan Venard) te vijestima iz Katoličkog svijeta. Kao zanimljivost u drugom broju objavljene su Vijesti iz Đakovačke župe (broj rođenih, nove obitelji, te popis umrlih župljana).

Broj tri posvećen je velikim dijelom važnosti svećenika i svećeničkog podmlatka za Crkvu. Učinjeno je to u vezi s početkom nove školske godine na Visokoj bogoslovnoj školi u Đakovu.

Nebeskoj Majci Mariji posvećen je broj četiri gdje se u uvodu spominje njezino ukazanje u Lurdu gdje je Djevica sišla na zemlju da „osmijehom svojim rastjera u srcima ljudi maglu sumnje, da u tamnu noć nevjere unese svijetlo vjere u Boga i nadnaravnost”.¹⁷ Uz vijesti iz đakovačke župe u ovom broju objavljen je članak „Povijest naše biskupije”.

Članak iz Istine 4/46.

17 „Pjesma nadnaravnosti i vjere (Uz Spomen ukazanja Bezgrješno Začete u Lurdu)”, *Istina* 4/1946., 1.

Početak korizmenog vremena i prikladno uvodno razmišljanje pod nazivom „Naša borba i pobjeda (Uz Sedamdesetnicu)” uvodi čitatelje u vrijeme korizme, vrijeme kada „Isusa pratimo na Njegovom križnom putu prema Kalvariji”.¹⁸ Njegovim početkom započinje i naš hod. Uz uobičajene rubrike na str. 10 objavljen je tekst pod nazivom „Tajna sa sedam pečata”, stara grčka legenda o sfinji.

Radost u Gospodinu, radost u dobrim djelima, radost u bolima i nedaćama svakidašnjega života tema je broja šest gdje nas urednik upozorava da prava radost proizlazi iz svijesti čiste savjesti, u ukorijenjenosti u milost Božju, u životu protkanom boli koji u sebi nosi radost a ne gorčinu, tugu i osamljenost. U ovom broju objavljen je članak pod nazivom „Crkva i radništvo”.¹⁹

Koja su to dobra djela kojima će kršćanin u svom životu slijediti Isusa. To su djela molitve, pokore i žrtve. Na svakom pojedincu je odabrati kojim će putem hoditi. Bog ne traži velika djela. Dovoljne su sitnice: lijepa misao, mali čin ljubavi prema bližnjemu, šutnja, ljubav prema prezrenima i zaboravljenima. Uz ova promišljanja izdvajamo u broju sedam članak pod naslovom „Ne samo dužnost, nego i pravo” o kršćanskoj ženidbi.²⁰

Broj osam posvećen je u cijelosti ulozi i značenju Sveta Oca, donose se misli o Papi i papinstvu, njegovom govoru diplomatima.

Uvodnim razmišljanjem „Pođimo k Josipu”²¹ broj devet govori o ulozi i djelovanju svetoga Josipa, svetog drvodjelje, radnika, siromašnog tesara iz Nazareta.

Broj deset otisnut je uoči blagdana Blagovijesti te u svom uvodniku donosi tekst „Evo službenice Gospodnje”²² promišljajući o Marijinom odgovoru na anđelov navještaj. Marija svojim odgovorom postaje Majka roda ljudskoga. Pobožnošću križnoga puta vjernici prate Isusa na njegovu putu k Ocu. Želeći doprijeti do svih koji novine čitaju uredništvo je predložilo i objavilo Sveti Križni put autora Petra Lipperta.

Razmišljajući na koji način svaki vjernik može izvršiti svoju korizmu dužnost u broju jedanaest urednik se pita: Kako? Zašto? Kome? tu dužnost

18 *Istina* 5/1946., 1.

19 *Istina* 6/1946., 4.

20 *Istina* 7/1946., 8.

21 *Istina* 9/1946., 1-2.

22 *Istina* 10/1946., 1-2.

obavljamo. Želeći pobliže objasniti način izbora Svetoga oca donosi se članak „Kako se izabire Papa”²³, te vijesti iz katoličkog svijeta.

„U čemu je Tajna Križa Kristova. Zašto on gotovo dvije tisuće godina stoji iznad svijeta kao pravi znak vjere” odgovara urednik u uvodniku broja dvanaest. „Oče naš je molitva koju je Isus izgovorio na gori pred okupljenim mnoštvom. U molitvi čovjek pronalazi odgovor na sva pitanja ljudskog života. Što molimo i kako molimo molitvu” tumači članak „Očenaš”.²⁴

„Veliki je tjedan. Svjedoci smo slavnoga Isusova ulaska u Jeruzalem”. Urednik u uvodniku broja trinaest donosi razmišljanje kako svaki čovjek treba dočekati Isusa : s molitvom i grančicom masline u rukama. Koje su vrijednosti aktivnoga djelovanja vjernika laika u svijetu govori članak „Apostolat svjetovnjaka”²⁵ osvrćući se na encikliku O otajstvenom tijelu Kristovu pape Pija XII. Liturgijski kalendar donosi meditacije i promišljanja Cvjetnice, Velikoga tjedna te Vazmenog trodnevlja.

Svetkovini Uskrsa posvećen je broj četrnaest. U člancima: Trijumf Uskrsa, Uskrсни dar, Uskrsnuo je, Uskršli Krist govori, uredništvo pred čitatelje donosi tekstove u kojima se govori o uskrsnoj radosti i važnosti shvaćanja dara vječnoga života kojim Uskršli Krist obdaruje svakoga vjernika.

Apostol Toma nije bio s apostolima, nije vjerovao, bio je nevjeran. Promišljajući u uvodniku broja petnaest o njegovoj vjeri urednik pita čitatelje kakva je njihova vjera? Na bijelu nedjelju u mnogim župama je prva sv. Pričest. Tim povodom donosi se članak „Jednog proljetnog jutra”, te novela „Pričesna haljina”. U ovom broju nalazimo Obavijest „Iz uprave”: „Radi nestašice papira morali smo smanjiti nakladu lista za jednu trećinu. Stoga smo morali smanjiti broj primjeraka, koji se šalju pojedinim povjerenicima. S tim u vezi javljamo da do nove obavijesti ne možemo nikome povisiti broj primjeraka”.²⁶

Uredništvo moli: „Ponovno stavljamo na srce svima, koji razumiju što znači katolička štampa da se primjerci „Istine” posuđuju u što širem krugu čitatelja. To je vrlo jednostavno, a danas ipak tako važan način apostolskog djelovanja za katoličku štampu. Znamo za neka mjesta, kamo dolazi samo po jedna primjerak Istine, a ipak ga pročita više stotina osoba. Molimo sve

23 *Istina* 11/1946., 1.

24 *Istina* 12/1946., 9.

25 *Istina* 13/1946., 5-6.

26 *Istina* 15/1946., 12.

čitatelje, da ovaj savjet shvate što doslovnije, jer je njegova važnost neobično velika. Svaki čitatelj neka sebi sastavi mali plan, prema kojemu će posuđivati svoj broj „Istine”. Tako će pridonijeti tome, da „Istina” i uz manju nakladu vrši isti onakav utjecaj kao da je naklada velika”.²⁷

Svibanj je mjesec u kojem na poseban način častimo Mariju, Isusovu i našu Majku. Broj šesnaest u uvodniku donosi članak „Zlatni cvijet”²⁸ gdje urednik govori o Svibanjskoj kraljici koju svaka vjerna duša treba okruniti svojom vjerom, ufanjem i ljubavlju. O važnosti molitve sv. krunice govori tekst „Filmske zvijezde i sv. Krunica”. Uz vijesti iz katoličkog svijeta i domaće vijesti objavljen je članak „O svemirskim prugama”.

Broj sedamnaest tiskan je na dvije stranice s datumom 2. lipnja 1946. Ne donosi uvodnik niti članke. Objavljene su vijesti iz Katoličkog svijeta te domaće vijesti.

Zaglavlje zadnjeg, 17. broja Istine

Početkom siječnja 1947. godine biskup Antun Akšamović uputio je dopis Predsjedništvu vlade – Komisiji za vjerske poslove u Zagrebu s molbom za dozvolu kupovanja papira za tiskanje novina:

„Prošle godine 1946. izdavao je Biskupski ordinarijat u Đakovu tjednik „ISTINU” i to ukupno u 17. brojeva, a iza toga nam je nadležno ministarstvo uskratilo dozvolu za kupovanje papira. Zabranjeno nam je štoviše bilo, da za „ISTINU” trošimo papir, koji imamo na zalihi već od prije rata. Ova je zabrana uslijedila, kada smo odlučili štampati „ISTINU” samo na dvije stranice, i

27 *Istina* 15/1946., 12.

28 *Istina* 16/1946., 1.

to samo u pet stotina primjeraka. Dok u N.R. Sloveniji izlaze dva vjerska tjednika, kod nas u N.R. Hrvatskoj nema nijednoga. Nepravедno je za katolike, koji sačinjavaju pretežni dio stanovništva N.R. H., da nemaju nikakvog svoga vjerskoga lista. Umoljavamo stoga ugledni Naslov, da svojim posredovanjem ishodi kod nadležnih vlasti, da se izda odobrenje za kup i potrošnju papira tako da bi „ISTINA” mogla i daje izlaziti.

S. F.- S. N.

Dr. A. Akšamović, biskup, ap. adm.”²⁹.

Nažalost, pozitivnog odgovora nije bilo i *Istina* više nije tiskana.

Umjesto zaključka

Novine *Istina* pokrenute su i tiskane sa svrhom katoličke obnove i pouke. U vremenu nakon II. svjetskog rata bilo je teško izdavati novine katoličkoga predznaka. Tiskanih svega 17 brojeva *Istine* govore u prilog tome koliko je bilo potrebno umješnosti, znanja i sposobnosti. Ovim radom željeli smo upoznati javnost s činjenicom da su u Đakovu 1946. godine izdavane novine koje su svima bez obzira na vjersku i narodnu pripadnost željele „buditi i dizati vjersku svijest”³⁰ i doprinijeti kulturnom životu svoga grada. Novine *Istina* dio su knjižnog fonda serijskih publikacija Središnje nadbiskupijske i fakultetske knjižnice Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu.

29 Nadbiskupski arhiv Đakovo, Fond Ordinarijat, spis 44-1947.

30 „Pismo biskupa Antuna Akšamovića svećenicima”, Nadbiskupijski arhiv Đakovo, Fond Ordinarijat, spis 2176-1945.

SUMMARY

Tihonija Zovko

ĐAKOVO NEWSPAPER “ISTINA” (THE TRUTH) 1946.

CONTRIBUTION TO THE STUDY OF THE HISTORY OF ĐAKOVO JOURNALISM

Newspapers are a significant source for studying cultural, political and other events, as well as everyday life of a town or an area. Newspaper “Istina” had been launched and printed with the aim of catholic restoration and education. In the aftermath of the Second World War publishing a newspaper with catholic features was not an easy task. Only 17 numbers had been published, which suggest that it required a lot of skill, knowledge and ability. The aim of this paper is to inform the public of the fact that in 1946 Đakovo saw publishing of a newspaper which wanted to “awaken and raise religious consciousness” and contribute to the cultural life of their city regardless of religious or national affiliation. The newspaper was printed in the Diocesan printing house, it was published by the Episcopal Ordinariate, and edited by Ivan Sečkar.

Newspaper “Istina” is a part of the book stock of serial publications of the Central archdiocesan and university library of the Catholic Faculty of Theology in Đakovo.

Key words: theology, catholic press, Đakovo newspaper, printing, Đakovo, *Archdiocese of Đakovo-Osijek, Istina, 1964, Ivan Sečkar*

